

GOED EN SLECHT NIEUWS VAN DE DUINFLORA.

ERST het slechte nieuws: de Gele Anemonen hebben weer een leelijken knauw gekregen. Ik schreef reeds eerder, dat het terrein waar ze groeien om de zes jaar omgespit en met aardappelen of tuinboonen beplant werd; dit jaar meende men vooral niet langer dan 4 jaar te moeten wachten en het spel heeft zich weer herhaald; de esschen zijn gekapt, de grond gespit en van onkruid gezuiverd en ten slotte is alles met het kostbare volksvoedsel beplant. Ondertusschen wachten de Anemonen, Helmbloemen en Wilde Hyacinten op bescherming.

Zoolang de cultuur op deze manier gedreven wordt, herstellen ze zich wel weer, maar mocht dit eens iets intensiever plaats hebben, mocht de boer de boomen geheel en al rooien en het land blijvend als akker gebruiken, dan is de mooiste vindplaats van deze zeldzame boschplant voor goed verloren, ondanks de vele verenigingen, die zich tegenwoordig het lot van verdwijnende natuurmonumenten aantrekken.

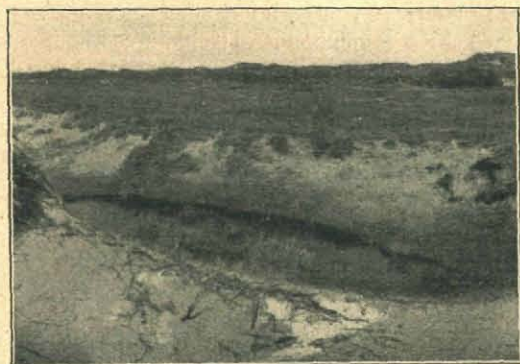
Oranjekom, 21 Juni 1917. Foto C. S.
Bloem van de Kuifhyacint.

Het tweede slechte nieuws is van het bekende plekje met Berelook en Muskuskruid (zie „In 't Bosch" van H. en T.) bij de Ruïne van Brederode. Op geen 5 minuten afstand van de oude ruïne was een boschje waar beide vrij zeldzame planten in groot aantal groeiden. Nooit had ik gedacht dat de volksvoedselkweekmanie zelfs hier zou woeden. Natuurlijk zijn er wel andere terreinen, die hiervoor gebruikt kunnen worden, maar de grondeigenaar kijkt alleen welk bosch het makkelijkst is gelegen en wat het meeste geld opbrengt, zonder te bedenken of een stuk grond ook andere dan geldswaarde vertegenwoordigt.

Gelukkig zijn er ook grondeigenaars, die er anders over denken. Ik vertelde reeds eerder, dat de mooiste vindplaats van *Herminium* in ons land gevaar liep onder het stuifzand te geraken. Dit is nu dezen winter reeds gedeeltelijk gebeurd. Het geheele plantendek aan de Zuid-Westzijde van de pan is losgewoeld en in minder dan twee maanden was de pan opgevuld met een laag stuifzand, waarvan de dikte wisselde van 10 tot 2 c.M. Ik heb mij toen in verbinding gesteld met den duineigenaar en hem den toestand uitgelegd. Hij beloofde de zaak in orde te laten brengen en toen ik voor eenige dagen bij de *Herminium*-pan kwam herkende ik de plek nauwelijks; de geheele stuifhelling was met plaggen belegd en in de diepte stonden een dertigtal bloeiende planten van *Herminium monorchis* en bovendien enkele *Moeraswespenorchissen* met flinke knoppen. Nu is dit aantal wel veel geringer dan dat van verleden jaar, maar men moet niet vergeten, dat er dezen zomer toch reeds weinig *Herminium* is, op noordhellingen en aan de noordzijde van boschjes ontbreken ze door de droogte geheel en wanneer de *Herminium*-pan niet beschermd was,

zou dit jaar waarschijnlijk de mooiste groeiplaats in de Kennemerlandsche duinen verdwenen zijn.

Ook zal menigeen vinden, dat het beschermen van zulke kleine plekjes toch maar lapwerk is zoolang de konijnen niet radicaal uitgeroeid worden. Hier is wel iets van aan, maar in

Herminium-pan na (December 1916) het stuiven.
Overveen. Foto C. S.

Ieder geval is deze plek behouden en zullen we maar hopen dat binnen niet al te langen tijd er eens een groot botanisch reservaat gesticht wordt en de zeldzame orchideeën het tot zoolang uithouden. Intusschen is een woord van hulde aan den eigenaar van de Bloemendaalsche duinen hier wel op zijn plaats.

Dan is er goed nieuws van den koraalwortel (*Coralliorhiza innata*). Deze plant werd in 1902 voor het eerst bij Bergen gevonden, naar ik meen in een twintigtal exemplaren. Op 't oogenblik heeft dezelfde persoon, die de plant daar voor het eerst vond, er niet minder dan 140 geteld; een respectabel aantal!

Zoo begint het ook al te gaan met de Kuifhyacint (*Muscari comosum*). Deze groeit

wild in het Rijngebied in Duitschland op wijnbergen en akkers, heeft zich van daaruit uitgebreid tot in Zuid-Limburg en is als adventiefplant gevonden bij Den Haag en in 1912 door mijzelf in 1 exemplaar in de duinen tusschen Vogelenzang en Zandvoort. Voortdurend ontdekte ik nieuwe vindplaatsen in die duinen en nu zijn er in totaal 4 vindplaatsen met ongeveer 15 exemplaren, waarvan er 10 prachtig bloeiden; en het lijkt er wel op, dat de plant zich nog meer zal uitbreiden. Alleen is het jammer dat de plant zoo van de konijnen te lijden heeft, we vinden ze dan ook hoofdzakelijk in omrasterde gedeelten.

Haarlem.

C. SIPKES.

DE TREK IN OCTOBER.

EZE maand is de trekmaand bij uitnemendheid. Gätke's overzicht van de October-beweging is een der klasieke bladzijden uit de

Ornithologische literatuur van de laatste halve eeuw; een, zoo sterk van taal en schilderachtig van uitdrukking, dat men hem wel belicht

heeft van artistieke overdrijving. Hij spreekt van ontelbare zwermen bonte kraaien, die over een front van mijlen breed over en langs het eiland trekken, onafgebroken stroomen van leeuweriken snellen op donkere nachten langs de kusten, het licht van den toren wordt omzwermd door goudhaantjes als door een dichten sneeuwbus. Waar men op 't eiland ook wandelt, overal vliegen wolken van graspiepers en schildvinken op. Bij gunstig weer passeeren onnoemelijke hoeveelheden van Vlaamsche gaaien en ook verschijnen in vrij groot aantal

Herminium-pan voor (voorjaar 1916) het stuiven.
Overveen. Foto C. S.